

hoe niets verloren gaat, hoe alles zijn bestemming heeft, en hoe 't al vatbaar is, om in zijn voleinding een nieuwen vorm, een vorm van waarachtige heerlijkheid aan te nemen, die alles overtreffen zal wat wij hier in dit leven op aarde hebben gekend, gezien, en bewonderd in het genieten.

Dr. A. K.

„Gerocht, ... maar niet gebonden“.

In die dagen en te dien tijde, spreekt de HEERE, zal Israël ongerechtigheid gezocht worden, maar zij zal er niet zijn, en de sonden van Juda, maar zullen niet gevonden worden; want Ik zal ze dengene vergeven, dien Ik zal doen overblijven.
Jeremia 50 : 20.

Wie zoekt hier? wie vindt niet? en van wat zoeken is hier sprake?

En dan luidt het antwoord: De zoeken is satan; die niet vindt is de verklager der broeders; en wat satan zoekt en niet vindt, is uw schuld, uw sonde, die u doemwaardig maakt voor God.

Bij Jeremia is dit toegepast op Israël, maar Israël neemt daar de plaats in van het volk van God, en wat de profetie aan Israël betuigt, is ook nu tot 't Heeren volk gered, zoals de Kantscheekenaar het dan ook uitlegt. Israël was diep schuldig; Israël had zich jegens zijn God op 't zwaarst vergrepen; de grimmigheid des Heeren was tegen zijn volk ontbrand; van de heilige erve was het verbanen; zijn tempel lag in puin; Jeruzalem was een steenhooi; Juda een wildernis geworden. Alles gaf den indruk alsof 't met Israël uit zou zijn, uit om zijn ongerechtigheid.

Doch nu speelt door de profetie van Gods toorn altoos weer de profetie van genade heen. Het overblijfsel zal wederkeren; er zal een rijkdom opschieten uit den afgehouwen tronk van Israël; de dag van glorie zal eens weer doorbreken, en Jehovah weer groot in zijn heilige zijn. En dit juist wekt in satan ergernis en wrevel op. Dit sard en tergt hem in zijn demonisch bedoelen. En nu zet hij 't proces van Gods heiligheid tegen Israels ongerechtigheid op.

Hij zelf had Israël tot die ongerechtigheid verlost. Israels afval van zijn God was zijn werk. Hoe dieper die breuke tussen God en Israël werd, hoe voller zijn triomfde schilde. Het was de overwinning van het rijk der duisternis op het Koninkrijk van 't licht. En toen eindelijk de toorn Gods tegen zijn volk ontbrandde, en de tempel viel, en zoals Jeremia het aanduidt, de draak van Babel Gods volk verslond, scheen voor goed de zake Gods onder te liggen. Eerst lag ze onder in het Paradijs, en toen herstelde ze zich wel weer in de roeping van Abraham en door Israels uittocht uit Egypte, maar ook dit was nu verijld. Israël bestond niet meer als natie. Jeruzalem was van het aardrijk weggevaagd. Van een volk Gods was geen sprake meer. En satan's triomf scheen volkomen.

Die triomf nu zou hem niet opnieuw afhandig worden gemaakt, en daarom werpt hij nu 't proces op Gods heiligheid. Hij weet dat God naar recht doet. En naar recht kon die heilige God Israël niet weer aanstellen. Immers de ongerechtigheid van Gods volk was als een wassende stroom buiten zijn oeveren getreden. Israël zou worden onder zijn doem en onder dien doem moest het blijven.

Zoo werd het proces opgezet, maar nu moest de Verklager ook het bewijs voortbrengen. Zijn aanklacht berust op Israël's ongerechtigheid, op Israël's schuld, op Israël's sonde. Die ongerechtigheid, die sonde moest dus in Gods vreeschaar voorgelegd. Ze mochten niet enkel bevestigd, maar moesten bevestigd worden. En toen, zegt de Heere, ging satan Israels ongerechtigheid zoeken, maar ze was er niet, en hij zocht de zonden van Juda, doch ze werden niet door hem gevonden. En dat waarom niet? Omdat, zoo voegt de Heere zelf er bij, omdat Ik ze aan het overblijfsel dat wederkeert, vergeven heb, omdat Ik als een heilig God nochtans de verzoening voor mijn volk gevonden heb.

Aldus gold het voor Israël, en juist zoo en niet anders geldt het voor 't Heeren volk, voor al Gods kinderen ook nu, en nooit rijker kan de heerlijkheid van het Kruis op uw ziel aandringen, dan door dit woord ook op u zelf toe te passen. Satan wil ook u weer uit de genade doen uitvallen. Daarom wil hij ook u bij den heiligen God aanklagen. Om dit te kunnen doen, zoekt hij naar uw ongerechtigheid, om die als aanklacht tegen u in Gods heilige weegschaal te leggen. Maar hier nu is het mysterie der Verzoening. Satan zoekt uw ongerechtigheid, maar vindt ze niet meer; ze was er, maar ze is nietiggedaan; ze rees bergenhoog tegen u op, maar ze wordt niet meer gevonden.

Just wat u Catechismus belijdt, als hij van het Geloof zegt, dat het den geloovigen is, als had hij nooit sonde gekend of gedaan, ja als had hij 't zelf al volbracht, wat Christus voor hem volbracht heeft. De algehele, de volkomene, de volstrekte rechtvaardiging door het geloof.

Toch tekent dit hier Jeremia nog scherper af, door den verlei, den verklager van Gods volk er persoonlijk in te laten optreden. Niet te veel moet ge in uw gedachten met het rijk van den Boose bezig zijn. Zij ge Gods kind, dan zij uw wandel in de hemelen, en niet in de onheilige sfeer der demonische wereld. Maar één ding zult ge toch verstaan, en dat is, dat niemand anders dan satan, reeds van uw geboorte af, het er op toe heeft gelegd om u van uw God af te houden, en aan uw God te onttrekken. Bij elke sonde waarin ge vielt, sluistert satan bij zich zelf: Zoo gaat 't goed!, en bij elke ongerechtigheid waartoe ge verleid wordt, jubelen de demonen: Die man, die vrouw is ons! En daarom zult ge 't verstaan en weten, dat er om uw ziel een kamp door satan tegen God is aangegaan, en dat ge de genade van uw Ontfermer nooit tot op den bodem kunt peilen, zoo ge op het proces dat satan bij God tegen u instelt, geen acht slaat. Immers in dit proces is 't of satan tegen God zegt: Ik, satan, zou de ongerechtigheid kunnen kwijtschelden, maar Gij, grootmachtig God, kunt dit niet, want Gij zijt heilig, en uw heiligheid belet het u. Uw heiligheid staat aan uw ontferming in den weg.

En als die heilige God dan één voor één zijn kinderen voorbrengt, geeft Hij aan satan last en verlot, om de ongerechtigheid van dit zijn kind op te zoeken en op te speuren, en na te voreken als hij kan. En dan is hierin de triomf der genade, dat satan dit niet kan. Dat

de ongerechtigheid van Gods kinderen volkomen is teniet gedaan. Dat ze wel door satan gezocht, maar niet gevonden wordt; dat satan ze wel naspeurt, maar dat ze er niet meer is. En hierin nu is de jubel der Verzoening, dat ze zoo radicaal uw schuld, uw sonde, uw ongerechtigheid te niet deed, dat zelfs satan ze niet meer kan vinden.

De jubel van het Kruis!

Van de vrijgekochte slavin zegt het verhaal, dat ze boven op een heuvel klom, en daar van niemand dan haar God beluisterd, eindelijk, eindelijk dien éénen klank uitsong: *I'm redeemed, I'm redeemed, I'm redeemed.* Merk on ze niet uitbrengen, maar dien éénen zieklank zong ze, zolang ze adem had, in de gewelven het luchtruim in. „Ik ben verlost, Ik ben verlost, Ik ben verlost, en altoos weer: Ik ben verlost“.

En zoo ook moet 't bij Gods kinderen zijn, ook bij u zoo ge waarachtig weet Gods kind, een verlost, een vrijgekochte, een verzoende te zijn.

Daarom gaat, wat velen helaas doen, het altoos terugdenken aan uw vroegere zonden en aan uw vroeger ongeloof, zoo tegen Gods liefde in. Dat wroeten in uw verleden, om uw zonden te herdenken, is satans empoel, niet het uwe. Nu ge weet dat God uw zonden achter Zijn rug heeft geworpen, en uw ongerechtigheid niet meer gedenkt, zult ook gij voortuit en niet achterwaarts gluren. Als ge dit toch doet, is 't altoos weer een ritselen van het ongeloof aan de deur van uw hart. Eens in de ure uwer bekeering heeft de last uwer sonde u ten doode neergedrukt. En dit moest, opdat ge aan het licht van dien last het overwicht zoudt afnemen van de genade, die Christus aan zijn Kruis voor u verwierf. Maar nadat ge eenmaal bij het Kruis uw schuld u van de schouders hebt gevoelen afglijden, moet ge het wroeten daarin aan satan overlaten, en zelf als kind van God in niets anders inleven dan in den rijkdom der Verzoening. Laat satan uit uw verleden telkens weer uw schuld opdelen, voor al wat hij uit dit verleden te voorschijn haalt, stelt de heilige God altoos weer een overwicht van wat Christus voor u verwierf, en satan houdt niets over. Hij zoekt, maar het wordt niet gevonden. Hij speurt na, maar het is er niet meer. En op het Kruis van Golgotha staat al altoos weer het swaard, waarmee hij u wonden wil, bot.

Dat is satan's empoel, niet het uwe. Gij zijt gereinigd, als sneeuw die versch op het aardrijk nederviel. Gij zijt gewassen in het bloed van uw Heiland. Geen smet, geen vlek leeft u meer aan. Niets, niets hebt gij zelf met uw sondig verleden meer uitstaande. Dat sondig verleden is weg. Het bestaat niet meer. Het is als in de diepte der zee geworpen. Wat ge nu hebt, is niets dan Jezus. De Heilige in wien ge zijt opgenomen, in wien ge zijt ingelijfd. Het staat nu zoo met u, als hadt ge nooit sonde gehad of gedaan, ja, als hadt ge Gods heiligen wil zoo stipitelijk en zoo volkomenlijk volbracht, als Christus 't al volbracht voor u.

Al dat terugdenken aan, en terugleven in uw vroegere sonde is weer met uw witte kleed der verzoening u dicht bij het slijd der zonde wagen, en maar al te dikwijls is in dat terugdenken aan vroegere sonde een passie van het sondige hart weer wakker geworden. Ge moet 't van u afstoeten, zoals ge u een giftigen adder van den arm zoudt slijngen. Er moet haat tegen dat sondige verleden in u zijn, en wat ge haat, stoot ge van u af.

En wat leert nu de zielsverlanger? Immers dit, dat al zulk terugdenken aan, al zulk weer optoeken van uw eigen ongerechtigheid juist dan weer in u opkomt, als ge weer uitlijdt, als ge weer toegeeft, en weer uw God verlaat. En daarom is er voor Gods kind maar één verplichting. Vlied alle sonde, haat alle ongerechtigheid. Denk aan uw sondig verleden niet meer. Leef in Jezus. Leef dicht bij uw God. Laat het heilige u bekoren. Geniet van de volheid der Verzoening. Drink uit den beker der Verlossing het levensvocht met volle teugen in. Laat het zoeken van uw vroegere ongerechtigheid aan satan over, hij vindt ze toch niet. Laat satan in de schuld van uw verleden wroeten, ze zal er toch niet zijn. En gij, blijf in aanbidding, leef in de genade, en zij er maar één toon die eindelijk u uit uw hart opklinkt, de toon van eeuwigen dank voor wat God in zijn Ontferming en in de offerande zijns Zoons ook voor u gedaan heeft.

Dr. A. K.

Amsterdam, 3 Februari 1911.

Naar de Indische Gids mededeelde, is in Indië een Universiteitsvereniging opgericht, met het doel op Java een eigen Universiteit te stichten. In het bestuur dezer vereniging heeft men zeer verschillende elementen saamgebracht; men vindt er naast, enkele liberale heeren ook den Gereformeerden predikant van Batavia, Dr. J. B. Wiers; het hoofd van de Broederschool te Weltevreden pater Coelestinus, en voorts nog enkele Javanen en Chinezen, waarvan het niet blijkt, of ze Christen dan wel heiden zijn.

Wat deze heeren van zoo uiteenlopende richting bewoog voor dit doel de handen ineen te slaan, is de overtuiging, dat voor de ontwikkeling van land en volk in Indië de oprichting eener eigen Universiteit noodig is. Thans kunnen slechts enkele meer gegoeide jongelui naar Europa gaan, om daar te studeren; maar voor de meeste ouders zijn de kosten te hoog en hun zonen blijven daarom van hooger onderwijs verstoken. Daarom willen deze heeren in Indië zelf een Universiteit oprichten, waar de gelegenheid geboden zal worden om te studeren. De vrees, dat Indië daardoor niet genoeg jongelui zal opleveren, wordt door hen hersenschijnlijk genoemd. Uit het feit, dat men ook Javanen en Chinezen in het bestuur koos, schijnt te blijken, dat deze Universiteit ook voor de inlandsche bevolking dienst zal moeten doen.

Nu is het zeker te waardeeren, dat men in Indië voor de hooger ontwikkeling zorgen wil, en er spreekt uit dit plan een idealisme, dat weldadig aandoet. Niet alleen voor de Europeesche bevolking, maar evenzeer voor de inlandsche zou zulk een Universiteit een zegen kunnen wezen. Om mogelijk is de uitvoering van dit plan dan ook niet. Engeland heeft in dit opzicht ons een goed voorbeeld gegeven en in zijn verschillende koloniale Universiteiten opgericht. Zoo heeft Zuid-Afrika een eigen

Universiteit te Kaapstad; zoo vindt men in Australië drie Universiteiten, in Engelsch Indië vijf en in Canada zelfs veertien. En al zijn deze Universiteiten zeker niet op één lijn te stellen met wat wij onder een Universiteit verstaan, ze bieden toch de gelegenheid aan om examens af te leggen en graden te verkrijgen. Het voordeel van zulk een eigen Hoogeschool springt in het oog. Een Europeesche opvoeding moge aan de eene zijde groote voordeelen aanbieden, vooral om den band met het moederland vast te houden, maar aan de andere zijde staan tegenover een studie in Europa zulke groote bezwaren, niet alleen van finantielen aard, dat we begrijpen, dat de ouders in onze Indische kolonien met blijdschap het openblik zouden begroeten, dat ook in ons Indië een eigen Universiteit verrees.

Uit dat oogenpunt bezien is het wel te begrijpen, dat het plan om Indië aan een eigen Universiteit te helpen, ook bij enkele Gereformeerde broeders op Java warme sympathie heeft gevonden en een hunner zelfs in het bestuur dezer Indische Universiteits Vereniging zitting heeft genomen.

Toch komt de vraag op, hoe onze Gereformeerde broeders in Indië zich de uitvoering van dit plan denken zonder daarbij in strijd te komen met onze Christelijken begrippen. Aan de oprichting van een Universiteit op, zeg desnoods, Christelijken grondslag kan kwalijk worden gedacht, wanneer men voor dit plan zelfs de medewerking van Javanen en Chinezen vraagt. Trouwens, wie Indië kent, zal wel geen oogenblik de hoop koesteren, dat de tijd thans reeds rijp zou zijn, om er een Christelijke Hoogeschool te stichten. Er is een tijd om te zaaien en een tijd om te oogsten, en er zal heel wat meer gearbeid moeten worden om het Christelijk element in de Indische maatschappij het overwicht te verschaffen, voordat men finantiële en intellectueel sterk genoeg is, om een Christelijke Universiteit op te richten.

Blijkbaar wil men dus bij deze Universiteit een neutraal standpunt innemen. Wat deze neutraliteit in werkelijkheid beteekent, leert de geschiedenis onzer Nederlandsche Hoogescholen genoegzaam. En er behoeft wel geen twijfel over te bestaan, dat in Indië deze neutraliteit praktisch neer zal komen op een propaganda van het modernisme. Bovendien, zulk een Universiteit zou niet compleet zijn zonder een Theologische faculteit. En hoe zou deze Theologische faculteit er moeten uitzien, dat Gereformeerden, Roomschen, liberalen en heidenen saam haar steunen kunnen?

Natuurlijk zal dit alles wel te voren overwogen zijn. Men gaat geen toren bouwen zonder eerst de kosten berekend te hebben. Te meer benieuwt het ons daarom, iets naders van deze plannen te vernemen. Wellicht wil een der broeders uit Indië ons licht over dit vraagstuk ontkennen.

De Nieuwe Rotterdammer bevatte deze dagen een klacht over den achteruitgang der schoolbevolking aan de openbare scholen te Amsterdam.

Het hoogtepunt der bevolking bereikte de openbare school in 1904, toen er 67 992 leerlingen waren; maar sinds trad een daling in, en December 1909 bedroeg het getal slechts 63 302, zoodat de openbare school met 4690 leerlingen achteruitging. De bevolking der bijzondere school daarentegen, die vóór dien tijd vrijwel stationair was, nam sinds 1902 met 1200 leerlingen toe. Het gevolg van dezen achteruitgang in het getal leerlingen is, dat telkens openbare scholen gesloten moeten worden. In twee jaar tijds daalde het getal openbare scholen met tien; in 1910 moesten twee openbare scholen verdwijnen, en thans is 1911 nauwelijks begonnen, of weer komt de treurnare, dat een openbare school wegens gebrek aan leerlingen zal gesloten worden.

Wel zoekt de Nieuwe Rotterdammer zich te troosten over diesen achteruitgang der openbare school met de opmerking, dat het aantal geboorten in Amsterdam eveneens regelmatig afneemt; het daalde zelfs in de laatste jaren met 10 procent; en het getal kinderen, dat de school bezoeken kan, moet dien verlies der openbare. Wil men dus niet tot de conclusie komen, dat het aantal geboorten in de gezinnen die aan de bijzondere school hechten, zoveel grooter is dan in de gezinnen die voor de openbare school kiezen, dan moet men wel aannemen, dat de sympathie voor de openbare school afneemt en die voor de bijzondere school wint.

Dat dit verschijnsel voor ons een oorzaak van groote vreugde is, spreekt wel vanzelf. Het scheen langen tijd alsof het christelijk onderwijs, dat elders zoo'n hooge vlucht nam, in de hoofdstad van ons land maar niet tot bloei wilde komen. De concurrentie met het openbare onderwijs is vooral in onze groote steden voor het christelijk onderwijs dubbel zwaar. Des te meer geeft het ons daarom moed, dat thans na jarenlange worsteling een omkeer ten goede in de verhoudingen begint te komen.

Oogenblikkelijk heeft daartoe bijgedragen, dat het gevaarlijke karakter der openbare school steeds duidelijker in het licht treedt. Vooral in de hoofdstad is het socialistische element onder de openbare onderwijzers sterk vertegenwoordigd, en de wijze, waarop deze openbare onderwijzers optreden, droeg vaak zulk een revolutionair karakter, dat de burgerij wel van de openbare school vervreemden moest. Maar niet minder is deze vooruitgang van de christelijke school daaraan te danken, dat de Schoolwet-Kuyper haar finantiële zooveel gunstiger positie schonk. Sinds 1904 is de verbetering be-

gonnen. Wel een bewijs, dat het vooral de finantiële druk was, die de ontwikkeling der christelijke school belemmerde. Te meer dient er daarom bij de Regeering op aangehouden te worden, dat elke ongelijkheid tusschen de openbare en de bijzondere school verdwijne. Die ongelijkheid blijft bestaan, zoodat de openbare school uit de gemeentekas zooveel hooger subsidie ontvangt, dan het Rijk aan de christelijke school uitkeert. Hier ligt dan ook het moeilijke probleem, dat in de naaste toekomst moet worden opgelost. Eerst als er volkomen rechtsgelijkheid is gekomen tusschen de openbare en de bijzondere school, zal de strijd met eerlijke wapenen kunnen gestreden worden. Dan zal het volk vrij kunnen kiezen, aan welke school het de opvoeding zijner kinderen wil toevertrouwen. En dan zal het blijken, dat het hart van ons volk niet aan de openbare, maar aan de christelijke school verkleefd is.

De Evangelisch-Luthersche gemeente van 's-Hertogenbosch heeft het eerst gebruik gemaakt van de bevoegdheid, door de Synode der Kerk in 1910 geschonken, om ook vrouwelijke lidmaten tot leden van den Kerkeraad te benoemen. Drie vrouwen werden gekozen in de colleges van ouderlingen, diakenen en kerkmeesters, en ze werden deze dagen in een openbare godsdienstvereeniging bevestigd.

Zoo ziet men, waartoe deze beweging leidt.

Eerst wordt alleen het passieve stemrecht voor de vrouw gevraagd. Straks moet ze ook het recht hebben, om tot ambtsdrager gekozen te worden. En dan doet ze glorieuslijk haar intrede in den kerkeraad.

Of de gemeente te 's-Hertogenbosch nu een vrouwelijke ouderling, een vrouwelijke kerkmeester en een vrouwelijke diaken koos, meldt de berichtgever niet. Vermoedelijk zal de buit wel gelijkelijk over de drie colleges verdeeld zijn. Er ontbreekt alleen nog maar aan, dat naast den mannelijken domine nu ook een vrouwelijke collega gekozen wordt. Dit zal echter in de Evangelisch-Luthersche Kerk wel niet meer dan een kwestie van tijd zijn. Wie alle andere ambten voor de vrouw openstelt, kan haar van het leeraarschap niet buitensluiten. En heeft het modernisme in de Luthersche Kerk deze gelijkheid van man en vrouw eenmaal doorgevoerd, dan zal het ook in de Hervormde Kerk wel dezelfde rechten aan de vrouw schenken.

Te meer is het daarom plicht, voor wie nog aan de beginselen van Gods Woord vasthoudt, om principieel tegen deze beweging partij te kiezen. Wie hier begint met half toe te geven, is straks geen meester meer om den wassenden stroom te keeren.

Vooral nu op politiek en sociaal gebied de neiging zoo sterk is, om het door God gestelde onderscheid tusschen man en vrouw uit te wischen, heeft de Kerk van Christus dubbel toe te zien, dat ze de ordinantie Gods handhaaft. Christus heeft geen vrouwen, maar mannen tot zijn Apostelen gekozen, en de Apostelen hebben mannen en geen vrouwen tot opzieners en leeraars der gemeente aangesteld. Alleen op het gebied der diaconale armenzorg kent de Schrift aan de vrouw een plaats toe als hulpe, maar niet in het regeerambt. En de Kerk van Christus gaat alleen dan veilig, wanneer ze niet door den waan van een daad, maar door de ordinantie van Gods Woord zich leiden laat.

Niet zonder bevreemding is in Holland de tijding uit Indië vernomen, dat onder leiding van Dr. Wiers, onzen ijerigen predikant te Batavia, Zondag 27 November j.l. te Temanggoog een nieuwe Kerk is gesticht, die zich de Indische Algemeene Christelijke Kerk noemt, en dat de door deze gemeente gekozen leeraar, de heer R. J. Horstman, door hem als predikant bevestigd werd. Dit bericht, dat door *De Basuin*, het Christelijk weekblad voor Ned.-Indië, overgebracht werd, scheen zoo ongelooflijk, dat men eerst nadere bevestiging en toelichting wilde afwachten, voordat men een juist oordeel kon vellen.

Thans, nu *De Getuige* deze nadere mededeelingen ons bracht, kan omtrent de juistheid der meegedeelde feiten wel geen twijfel meer bestaan, want Dr. Wiers heeft in een reeks artikelen: *Hoe uit de Schijnkerk de Kerk geboren wordt*, zijn standpunt in deze zaak breedvoerig uiteengezet.

Dr. Wiers betoogt in deze artikelen, dat de Indische staatskerk moeilijk als een werkelijke Kerk kan beschouwd worden, omdat ze feitelijk een staatscreatuur is, dat elk kenmerk van een christelijke kerk mist. Het is daarom volgens hem plicht van elk christ-geloovige, die tot deze schijnkerk behoort, met haar te breken en te zorgen, dat er een echte kerk komt. Van de staatscommissie, door de Regeering benoemd om haar voor te lichten, hoe de Indische Kerk tot meerdere zelfstandigheid zou kunnen komen, wacht hij dan ook geen het minste heil. Deze staatscommissie kan, zoo zegt hij, geen Christelijke Kerk stichten omdat de bouwstoffen daarvoor ontbreken, en al haar arbeid is als een regeeringsbevoegdheid met de aangelegenheden der Kerk reeds van te voren veroordeeld.

Reeds hiertegen kan de bedenking worden ingebracht, dat het niet wenschelijk schijnt, wanneer een Christelijke regeering een poging wil wagen om de Indische Kerk te reorganiseren, reeds vooraf over dezen arbeid den staf te breken. Zeker is het vraagstuk, waarover de Regeering geplaatst is, zeer moeilijk en ingewikkeld, en het zal de vraag wezen, in hoeverre een goede oplossing gevonden kan worden. Maar het ware toch voorzigtiger geweest eerst de voorstellen der commissie af te wachten, voordat men tot zelfstandige maatregelen

overging. Juist het onttrekken aan de Indische Kerk van de elementen, die daar nog een beslist christelijk standpunt innemen, zou de taak de Regeering niet weinig kunnen verwaren. Al is het toch volkomen waar, dat de Regeering geen tempel kan bouwen, wanneer de levende steenen ontbreken, gelijk Dr. Wiers zegt, daaruit volgt toch zeker niet, dat men beginnen moet met uit den puinhoop de „levende steenen“ weg te halen, juist nu de Regeering beproeven wil den tempel te herstellen.

Het vraagstuk is dan ook niet zoo eenvoudig, als Dr. Wiers het hier voorstelt. De Indische Kerk is niet een staatscreatuur dat zoo maar uit de lucht is komen vallen, maar ze heeft een historischen achtergrond. Er is in Indië onder de Oost-Indische Compagnie eeuwenlang een Kerk geweest, die het karakter eener Christelijke Kerk vertoonde, op den grondslag der Gereformeerde belijdenis stond en met de Gereformeerde Kerken in Nederland in het nauwste verband stond. Koning Willem I heeft deze Kerk met de Luthersche Kerk saamgesmolten en haar tegelijk geheel onder de macht der Regeering gebracht, zoodat van een zelfstandig bestaan dezer Kerk al zeer weinig overbleef. Maar hoezeer ze dientengevolge steeds meer verbasterde van wat naar onze opvatting een Gereformeerde Kerk behoort te wezen, en ze op menige plaats tengevolge van de moderne prediking zelfs nauwelijks meer een Christelijke Kerk kan genoemd worden, toch mag ze daarom niet in haar geheel als een „schijnkerk“ worden gequalificeerd. Er leeft in haar nog altoos een historisch verleden na, en op die plaatsen, waar een geloovig predikant de gemeente weer leidde, kwam het Christelijk karakter weer meer tot zijn recht. De vraag is daarom of de Regeering, die de Indische Kerk in deze moeilijkheid bracht, geen poging dient aan te wenden, om de Kerk weer hare zelfstandigheid terug te geven, ten einde juist daardoor aan de Christelijke elementen in haar midden de gelegenheid te bieden, tot herstel van de Christelijke Kerk te komen. Neemt men nu deze Christelijke elementen uit de Indische Kerk weg, dan blijft er niet anders over dan het moderne gedeelte en zal de zelfstandigmaking der Indische Kerk er juist toe leiden, dat deze Kerk geheel in moderne handen komt.

Intusschen kunnen we ons voorstellen, dat Dr. Wiers, die op een ander standpunt staat, de historische continuïteit niet erkent en in de Indische Kerk niets dan een „schijnkerk“ ziet, die op den naam van Kerk geen aanspraak heeft, de geloovigen aanraadt om met deze schijnkerk te breken en te zorgen, dat ze tot institueering van een nieuwe Christelijke Kerk komen. Een toestand als waarin de Indische Kerk verkeert, is zoo exceptioneel, dat een absoluut oordeel hier niet is te vellen en verschil van gevoelen in dit opzicht over en weer te dragen is. Geheel anders echter staat het met de vraag, of de weg, dien Dr. Wiers aanwijst aan deze geloovigen, ook metterdaad gewenscht is; en waar deze vraag voor de toekomst van Indië van zoo hoog belang is, zullen we daarop een volgend maal nog nader ingaan.

Het voorstel van Dr. Lindeboom van Gorkum inzake de wijziging der proponenten-examens is door den Kerkeraad van Gorkum overgenomen en ter classicale vergadering gezonden.

Het luidt aldus:

De Classis spreke de wenschelijkheid uit, dat van het peremptoer examen het onderzoek in Dogmatiek en Exegese worden afgenomen, en de beschikbare tijd gelijkelijk verdeeld voor de overige vakken; (met dien verstande echter, dat zoo er tusschen het praeparatoir en het peremptoer examen van den candidaat een tijdruimte valt langer dan een jaar, het onderzoek in Dogmatiek en Exegese wel plaats hebben zal) alsmede dat het praeparatoir examen voortaan worde bijgewoond door Deputaten der Particuliere Synode.

Bij het onderwijs op onze scholen is wel een der voornaamste hulpmiddelen de plaat, waardoor aan den leerling een klare en duidelijke voorstelling gegeven wordt van hetgeen de meester bij de les behandelen wil.

Het hoog belang van dit aanschouwelijk onderwijs is dan ook in later tijd beter ingenien, en men heeft zijn best gedaan dit leermiddel meer algemeen toe te passen en tot hooger peil op te voeren. Terwijl vroeger de wanden onzer schoollokalen naakt en leeg waren en het zwarte bord alleen afwisseling bracht, kan men thans geen school bezoeken, of de wanden zijn bedekt met tal van platen, die een lust zijn voor het oog en een sieraad voor de school. Vooral de nieuwere platen van plant-, dier- en aardrijkskunde munten uit door getrouwe afbeelding der natuur, door zachte kleurentinten en keurige uitvoering. Men behoeft ze slechts te vergelijken met de houterige afbeeldingen en schreeuwerig gekleurde prenten van een vroegere periode, om te zien, welke reusveranderingen de lithografie op dit gebied heeft gedaan.

Te meer viel daarom het feit op, dat de school voor het onderwijs in de vaderlandsche geschiedenis zich nog altoos behelpen moest met een stel platen uit de oude doos, die bij deze nieuwerwetische platen al te sonderling afstaken en meer een beleediging waren voor den goeden smaak, dan een aesthetisch genot. Aan de hooge betekenis, die juist het onderwijs in onze vaderlandsche historie heeft, werd daardoor tekort gedaan. Het had den schijn, alsof de kennis der natuur er meer op aan kwam dan die van de geschiedenis van ons volk. De heeren J. W. de Jongh, hoofd eener openbare school te 's-Gravenhage, en H. Wagenvoort, hoofd eener Christelijke

school verdr school denis wordt forma op e zijn a stuk reeds eisch Wolte een a kerij elk d gevoe het t plaat kenis van d krigge men geld. onze c In aandac van d 1619. verschi zeker kan oo en Cat is geno de sch Dordtsc en die De frist schilder persone zelfs ve Ook Wagenv mogelij teekenis voorafge stranten uitkome werker moment, Synode deze pla der Syno der besluit zitting Blijkbaar mede de 24 April de Synod 1382: zit Synode o uitgespro of gevoel daan in 1619 ge onnauwke er wel g heer W plaat zich Weyts e heeft geh op blz. 2 ieder dui zich op der Synod de gedaa kan men i juist is o houden. N stranten 14 Januar niet meer werden d zitplaatsen de schilde de zitting, oordeeld niet tegen en andere heer Wag had geste Dordtsche jongste we blijkbaar i de Acta d niet onder heeft. Al i schets geen, eenige gewenscht

Dr. P. D. leeraar te I Haarlem. De

„Geen ster moet men, wing van de Dat heb I gezien, al hel dat het mate verminderd i Verwerkt nie een handboek den elegante „door naden proefde denk, aan MANTENS lesing van spaarzaamlijk gemaakt is, gelerde noten style facile w stapel.

Dese vorm uitgaat, zeker uit een oog onbedenkelij, dat Her C ETHIKA niet is immers nie ten, maar o bestemd — i nader toelicht het niet gen vak-problemen 690 vrij beel